Oponentský posudek habilitační práce

Rizika bank a jejich regulace

Autorka habilitační práce: Ing. Naďa Blahová, Ph.D:

Oponent habilitační práce: Prof. Ing. Lumír Kulhánek, CSc.

Úvod

Předložená habilitační práce byla vydána jako monografie v nakladatelství Ekopress v roce 2018. Má celkem 283 stran textu (včetně poměrně rozsáhlého seznamu literatury, rejstříku, shrnutí a dalších nezbytných náležitostí tohoto typu publikací) a vznikla v rámci projektu institucionální podpory FFÚ VŠE. Jádrem publikace je druhý oddíl a oprávněně je mu věnována jak z hlediska obsahového, tak kvantitativního rozhodující část textu.

Aktuálnost tématu

Monografie je dílem habilitantky jako jediné autorky a postihuje rizika bank v aktuálních souvislostech. Zvolené téma je aktuální a lze očekávat další vývoj v této oblasti ze strany regulátorů i regulovaných institucí. Publikace bude proto nesporně v popředí zájmu odborné veřejnosti ve finančních institucích a vysokoškolských studentů příslušného oboru.

Cíl a struktura

Hlavním cílem posuzované monografie je komplexní představení problematiky bankovních rizik, včetně jejich vymezení, měření a regulace na mikroekonomické úrovni s přesahem do úrovně makroekonomické, resp. makroobezřetnostní politiky. Současně postihuje také témata, jejichž řešení je předmětem aktuálních diskusí a různých přístupů k řešení jak doma, tak v zahraničí. Při zpracování publikace jako celku i při hodnocení jednotlivých dílčích problémů autorka vhodně využívá četné, zejména zahraniční zdroje a svým způsobem jde o první ucelenou monografii na téma rizik bank a jejich regulace v českém jazyce.

Lze konstatovat, že v tomto ohledu byla autorka úspěšnou, její práce je ucelená, analyticky propracovaná, návazná a bez logických skoků. Pozitivně je nutno hodnotit také srozumitelnost.

Struktura monografie je přímá, logicky koncipovaná, ve třech hlavních oddílech autorka postupně přechází od výchozích pojmů regulace a dohled bank a od vývoje regulatorních pravidel k detailní analýze rizika úvěrového, rizik tržních (zejména rizika úrokového), rizika operačního a likviditního. V třetím oddílu je pak pozornost upřena na riziko systémové v jeho cyklické a strukturální dimenzi, indikátory finančního cyklu s vyústěním do otázek finanční stability/nestability a makroobezřetnostní politiky.

Kapitola první stručně přibližuje diskuse a pohledy na regulaci bank a představuje posuny v oblasti dohledu v rámci EU. Následně v druhé kapitole popisuje vývoj regulatorních pravidel, zejména s ohledem na Basilejské dohody a provádí jejich analýzu. Po vymezení a klasifikaci rizik v kapitole třetí přechází v kapitole čtvrté k nejvýznamnějšímu riziku z hlediska banky, k riziku

úvěrovému. Představuje diskusi jeho specifik, uvádí řadu vybraných metod měření, vysvětluje některé modely s důrazem na model KMV a CreditRisk+, objasňuje a odvozuje základní prvky IRB přístupu a provádí také komparaci standardizovaného a IRB přístupu z hlediska více faktorů. Kapitola pátá analyzuje tržní rizika a z pohledu banky je důraz zcela logicky položen na riziko úrokové. Po výkladu dnes již tradičních modelů ústí kapitola v analýzu revidovaného modelu interního přístupu, přechodu od Value at Risk k Expected Shortfall a revidovaného standardizovaného modelu propočtu kapitálového požadavku k tržnímu riziku. Druhý oddíl završují kapitoly „Operační riziko" a „Likvidita". Po vymezení příslušných rizik jsou vždy analyzovány metody jejich měření, klasifikovány a adekvátně popsány přístupy k jejich řízení. Monografii vhodně zakončuje již výše zmíněný třetí oddíl s kapitolou „Rizika pro finanční stabilitu a makroobezřetnostní politika".

Dosažené výsledky

Autorka zmapovala a komplexně představila problematiku bankovních rizik a jejich regulace. Představila vývoj přístupu k regulaci v obecné rovině a ilustrovala změny v oblasti dohledu v Evropské unii. Důraz položila na analýzu jednotlivých rizik v bankovní praxi. V závěru monografie postihla základní otázky rizik finanční stability a relativně nové téma makroobezřetnostní politiky.

Formální náležitosti

Jazyková úroveň zpracování je velmi dobrá. Text je psán dostatečně odborným jazykem, přitom se však vyznačuje stručností, korektností a srozumitelností. Vhodně je doplněn schématy, tabulkami či matematickými zápisy.

Celkové zhodnocení

Předloženou práci považuji za kvalitní, neboť

1. Autorka spojila svou praktickou, vědeckou a pedagogickou erudici, práce je tak určena a použitelná pro všechny stanovené cílové komunity.
2. Autorka téma kvalitně zpracovala v celé jeho šíři na relativně omezeném prostoru.
3. Autorka spojila teorii regulace a dohledu s jejich praktickými aspekty a poskytla přístup, který je východiskem pro aplikaci v praxi.

Kritické výhrady

Zásadní kritické výhrady nemám, vznést lze pouze dílčí připomínky formálního charakteru, které nesnižují kvalitu publikace. Vzhledem k nutnosti častého používání zkratek v textu by čtenář zřejmě uvítal zařazení seznamu zkratek, nebo alespoň jejich uvedení v rejstříku. Za zvážení by stálo také strukturovat seznam literatury (např. monografie, stati, a zvlášť rovněž právní normy), publikace stejné instituce by bylo vhodné uvádět vždy pod stejným (anglickým či českým) názvem instituce. Při případném dalším vydání by do seznamu literatury měly být zařazeny také všechny publikace, na které je v předchozím textu odkazováno.

Otázky k diskuzi u obhajoby

1. V návaznosti na kap. 1.2.4 zhodnoťte, prosím, pozitiva a negativa účasti ČR v bankovní unii z hlediska banky a z hlediska regulátora (ČNB).
2. V kapitole 8.8 autorka představuje nástroje makroobezřetnostní politiky, vč. proticyklické kapitálové rezervy. Objasněte, prosím, jak ČNB stanovuje sazbu proticyklické kapitálové rezervy. Jaké změny sazby očekáváte v následujícím období a proč?
3. V České republice banky vykazují odlišné úrovně odhadované systémové významnosti. Zohledňuje či nezohledňuje tuto skutečnost ČNB při stanovení sazby kapitálové rezervy ke krytí systémového rizika pro tři, resp. pět systémově nejvýznamnějších bank a jak tuto praxi hodnotíte?

Závěr

Jak plyne z výše uvedeného hodnocení, předloženou habilitační práci považuji za kvalitní vědecko-výzkumný i pedagogický počin, který splňuje požadavky na tento typ prací. Přístup k zpracování a řešení problémů je erudovaný a výsledky dávají podněty rovněž pro další vědecké poznání i praxi.

Z výše uvedených důvodů **doporučuji práci k habilitačnímu řízení**.

V Ostravě 28. 2. 2019

Prof. Ing. Lumír Kulhánek, CSc.
Fakulta ekonomická
VŠB - Technická univerzita Ostrava